

Ezen lapok hétfőt kivéve naponta jelennek meg. Előfizetési ár félre Pozsonyban és Pesten helyben boríték nélkül 7 ft, postán borítékban havi kétszer küldve 8 ft 24 kr., hatszor küldve 9 ft 12 kr. p. p. A hirdetések minden sorszáma hátsó oldalon apróbetűs sorszámmal vagy annak helyeért 5 p. kr., a kettős sorért pedig 10 p. kr. fizetnek.

Csütörtök

868.

Junius 22. 1848.

Előfizetési Pozsonyban a kiadó-hivatalban, ventur-utca; Ezer-házban 114. szám alatt földszint, és Pesten hatvanöt utca Horváth-házban 583d. szám alatt földszint és minden kir. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomban és külföldre menendő példányok csak a bécsi császári királyi postahivatalnál rendelhetők meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

Nemzetiségek és osztályok közt béke! Monarchia! Alkotmányos szabadság, rend, törvényesség!

TARTALOM. Királyi nyilatkozványok. — Hivatalos értesítések. — Nyílt szózat a cultus- és közoktatási miniszterhez. — Az ügyvédi kar jelen helyzete, és miképpen lehetne ezt jövőre legcélszerűbben rendezni? — A katolikus papsághoz. — Bazin. — Gyöngyös (nemzetiségi tiszt- és követválasztás). — Beczko (igen érdekes népjelölés). — Hirluzér. — Ausztria. — Németország. — Franciaország. — Hirdetések. — Status- és irapapírok arkelete a börzén.

Királyi nyilatkozványok.

Bécs. Ő felsége Innsbruckból f. hó 10én nyilatkozványt bocsátott a horvátokhoz és szlavonokhoz, mellyet hely szüke miatt csak rövid kivonatan adhatunk:

„Horvátok és szlavonok!

„Minél jótékonyabban hatott atyai szívünkre azon hit, hogy az alkotmányos szabadság áldásait minden népeinkre kiterjesztettük, s ez által köztök a közös jogok- és szabadságoknál fogva szoros testvéri egyetértést idéztünk elő: annál fájdalmasabb volt azon szomorú tapasztalás, hogy bennetek esatlakoztatunk. Bennetek, kik a magyar korona alatt 800 év óta — egyedül a szláv népek közt élveztek alkotmányos szabadságot; kik azon kívül, hogy a magyar alkotmány minden jótékonyaságaiban részesültek, olly kiváltságokkal bírtatok, minőkkel senki más a magyar korona alattvalói közül; bennetek, kik a legközelebbi országgyűlés által adott alkotmányos szabadság s jogegyenlőség minden áldásaiban osztoztatok. Nemzetiségetek és helyhatósági jogaitokat a törvényhozás mindenkor tiszteletben tartotta. S mindemellett találkoztok köztetek olyanak, kik a tartozó hála és hűség helyett, a fanatikus gyanúsítás zászlaját tűzték ki, a magyarokat ellenségeként írták le előttetek, s azolat — kik benneteket felvilágosítani akartak, üldöztek, s kibujdosni kényszerítették. Nevelte e részbeni fájdalomunk azon aggodalom, hogy ezen vétkes törekvések vezéreld, nem épen azon ember engedte meg magát használni, kit kegyelmünkkel elhalmozva, hazátokban a rend és törvények órévé tettünk.

A legközelebbi országgyűlésen szabad királyi akaratunk által vezéreltetve, megerősítettük azon törvényt, minőfoga Magyarországból távollétünk alatt, István főherceg nádor, mint teljhatalmi helytartónk, a felelős magyar miniszteriummal együtt gyakorolja azon végrehajtó hatalmat, mellyet eddig az udv. kancellária, a helytartó-tanács, udv. kamara és udv. haditanács által gyakoroltunk. A bán tehát kir. helytartónk s a magyar miniszterium utján kibocsátott minden rendeleteinknek — ha felségservést nem akar elkövetni — engedelmeskedni tartozik. Mind e mellett b. Jelachich József, kit bannak nevezünk ki, merészelt a tartozó engedelmisséget megtagadni. Mi megesküdtünk az élő istennek, hogy magyar koronánk épességét fenfoglalni tartani. Mi királyi eskünket megfogjuk tartani. Mi kegyelmesek vagyunk hű alattvalóink, engedékenyek a megbánó vétkesek, de kérelhetetlen szigorúak a megátalkodott hazáruulók ellen, s az igazságszolgáltatás büntető karját szabadon engedjük az ellen működni; ki királyi eskünkel vakmerő játeket üzeni merészelt; ki a törvény ellen feltámad, trónunk ellen támad fel, s b. Jelachich vádolva van, hogy nem csupán a törvény ellen támadt fel, hanem hozzá intézett intéseink daczára megmaradt engedetlenségében. Midőn szeretett öcsénk, a nádor s a magyar miniszterium által felszólított a tartományi gyűlés mielőbbi összehívására s a törvények kihirdetésére, nemcsak maga nem engedelmeskedett, sőt a törvényhatóságokat is hasonló engedetlenségre szólította fel; ezeket s a népet erőszakos eszközök által a magyar korona ellen ellenséges lépésekre kényszerítette. Azokat, kik a Magyarországgal kapcsolatban fen akarták tartani, üldözte; hivatalukból önkényesen kitétte, a más politikai véleményük ellen rögtöntörvényeket hirdettet, s ez által számos családokat kivándorlásra kényszerítette; a törvényes főispánok hivatalukba lépését lehetlenné tette; a kamarai pénztárakat lefoglalta; titeket önkényesen adóval terhelt, a népet fegyverforgásra kényszerítette; megengedte, hogy párthívei lázadást hirdessenek; hogy kir. házam egyik tagja ellen szeméi előtt legvakmerőbb sértés követessék el; a törvényes rend visszaállítására kinevezett biztosnak b. Hrabovszky altábornagynak a tartozó engedelmisséget megtagadta; az általa törvényellenesen összehívott tartományi gyűlés eloszlását és udvarunknál személyes megjelenését parancsoltuk: de Jelachich ezen parancsunknak sem engedelmeskedett.

Illy makacs engedetlenség után nem maradt egyéb mód hátra, mint b. Hrabovszky kir. biztosunknak meghagyni, hogy b. Jelachich József és büntései ellen, a vádhoz képest, a büntető keresetet megindítsa, s elölegesen bíni hivatalától s katonai rangjától megfosztja; s titeket szigorúan inteni, hogy semmi különválási bűjtogatásokra ne hallgassatok, s a törvényhatóságoknak megparancsolni, hogy b. Jelachichal minden hivatalos érintkezést megszüntessenek, s biztos neknek föltétlenül engedelmeskedjenek. Innsbruck, jun. 10. Ferdinánd m. k.

Ugyanaz napról a határőrökhez következő nyilatkozványt bocsátott ő felsége:

„Midőn Magyarországnak és hozzákapcsolt részeinek saját felelős miniszteriumot adtunk, hazátok jobb kormányzata, s ügyeitek gyorsabb elintézése tekintetéből az egész katonai

örvideket e miniszterium alá rendeltük, s jövőben az udv. haditanács helyett, minden parancsainkat kir. helytartónk s Magyarországnak nádora István főherceg s a magyar hadi-miniszterium utján veenditek. Jól esik szívünknek a hűség s vitézség annyi bizonyítványai után, végre érdemelt jutalmatokat megadhatni. Midőn nemzetiségetek, vallások és nyelvek sértetlensége általunk és az ország alkotmánya által biztosítva van: a kir. helytartónk s a magyar miniszteriumnak kötelességé teszszük kívánságaitokat kihallgatni, szükségéteket kiösmerni, s benneteket mindazon könnyebbségekben és kedvezésekben részesíteni, mellyek az új törvényekkel s katonai kormányzatokkal megegyeztetettek. De más felől felhívunk benneteket, hogy kir. helytartónknak s a magyar miniszteriumnak mindenben engedelmeskedjete. A kir. helytartónk s a magyar miniszteriumnak tiszte leendő lelkészeitek biztosabb és jobb elhelyezéséről s nemzeti iskoláitok felvirágzásáról haladéktalan gondoskodni, a katonai községeknek mindazon alkotmányos szabadságokat megadni, mellyeket a királyság más polgárai élveznek. Végre tudatjuk veletek, hogy b. Hrabovszky altábornagyt olly megbízással neveztek ki kir. biztosunkká Horvát- és Tótországokra nézve, hogy az ottani — Magyarországtól elszakadóra czélzó — mozgalmakat, törvényellenes magaviseletét megvizsgálja a bannak, kit egyszerű báni méltóságától s katonai rangjától, teljes magá igazolásáig, megfosztottunk, s nektek ezennel meghagyjuk, hogy b. Jelachichnek az engedelmisséget megtagadva, mindenben b. Hrabovszkynek föltétlenül engedelmeskedjete. — Innsbruck, jun. 10. 1848. Ferdinánd m. k.

Hivatalos értesítések.

A belügyminist. meghagyja Arad, Csanád, Csongrád, Bács, Krassó, Temes és Torontól megyéknek, — és Arad, Temesvár, Szeged, Szabadka és Zombor városoknak, hogy a Szeged alatt felállítandó nagyobb számú tábor kellő ellátásáról gondoskodjanak, melly végre Csernovics Péter és Vukovics Sabbas kir. biztosokon kívül még Török Gáb. Arad város polgármestere nevezeték ki polg. biztosok, az élelmezés, szállás stb. iránt rendelkezni, teljes magá ellátást elegendő pénzzel, de ha a szükség kíváná, minden hazapolgár hazafiai kötelességének ismerje előlegezni számukra költséget a hazának.

Utasítja továbbá a belügym. Zala, Somogy, Tolna, Arad, Vas, Baranya, Bács, Temes, Krassó, Torontól, Csanád, Csongrád, Pestmegyék és a Jászkon kerületet, hogy midőn Eszék és Szeged alatt tábor állítatik, és minden katonai erő a déli megyékbe helyeztetik el, ök is egyenkint 2 — 4000 összesen 39,000 főnyi nemzetiséget állítsanak, két hét alatt fegyverezék fel a mint lehet, kaszákkal, puskákkal stb. A fenebbi kir. biztosokon kívül még Csányi, vagy Jovics, vagy Ottinger vezérőrnagy rendelkezendik velök. A kormány időszakonkint sietveszélyt fegyvert és löszert. Szólítsanak fel mindenkit nyílt és valláskülönbség nélkül. Varasdól Krassóig a Drávan innen van 1,323,402 magyar, a hozzá hű német, és oláhval együtt 2,526,718 lakos, holott a ráczok csak 378,352, a horvátok 72,949 vannak, és ezeknek is csak egy része lázang. A magyar tehát kétszeresen túlhaladja a legtöbbet, német és oláh hű testvéreivel pedig ellenállhatlan többséget képez.

Felszólítja végre a belügym. a déli részekben több megyék főispánját, hogy midőn a haza valóban veszélyben van, a lázangó szerbek és ilirek beütéssel fenyegetőznek, az orosz folyvást gyűjti táborát északon és délen, és Európa délkeleti részén általános gyuladásoktól tarthatni: gyűjtsék össze és fegyverezék fel a mint lehet a magyar és német népet; ne várjanak sürü és bő korm. utasításokat, hanem tanácskozzanak és intézkedjenek. Erőt kell gyűjtönnök, az egyesülésben van a hatalom; erőt kell mutatniuk, hogy megtámadni bennünket ne merjenek.

A pénzügym. jelenti, hogy Budán s Pesten a hazai kincstár felségelésére jun. 14ig ajándékképp 106,253 ft 34² kr., kölcsönképen 180,541 ft 7 kr. adatott be.

Nyílt szózat a cultus és közoktatási miniszterhez.

Minister ur!

Önnel mi mindnyájan a legbensőbbben vagyunk meggyőződve, hogy kedves hazánk jólétének előidézésére, megalapítása- és szilárdítására, mi sem szükségesebb, mint a jövőnek dicső reményeit, a hazai itjuságot nemzeties irányban vezetni a vallásosság, erkölcsösség és tudományosság ösvényén. — Ön fölszólította a hazát, hogy nyilatkozzék. Fölszólította a tanárokat, hogy, kimutatva az i. kolák hiányait, kiki tehetsége szerint mondja ki véleményét. — Szabadjon nekem is véleményemről nyilvánítanom, ki életem feladatául tűztem vala ki az iskolai padok előtt hazámat szolgálni.

Minister ur! Mindenek előtt egy elvet vélnék elfogadandónak vezérfontalul, melly a nevelés és oktatás körüli működéseket sikeres egységben elősegítse. Illy elv nélkül e rendeletek összevágók, haszonhozók nem lehetnek. —

Ezen elv következőleg formulázható: „nevelj a gyermeket szeretni istenét mindenké fölt: szeretni felebarátját mint önmagát.” — Ezen elv mindent foglal magában: mindenkit illet: mindenkit kielégít. — Hozzáteszem még, hogy tizenkilencszázad tanúbizonysága ajánlja ez elvet. — Felállítva levén az elv, melly a nevelési s oktatási rendeletek alapját tege, legelső teendő az összes tanítói karnak jobb képezése. E jobb képezés nélkül nincs kilátás az iskolák javításához. — Belátta ezt a miniszterium, midőn hivatalos rendelet által a hon ifjait felszólította a tanítói pályára, kik magukat külföldön, a kormány atyai védszárnya alatt, tanítókká kiképezhetendik. Szerencsések ezek! — Am hová utasíthatók ezen nemes hivatásu ifjak? Az 1845ben utazott honi tanítóképezőtanáraink a freysingi, lauingeni, eichstädti és straubingi képeződekről föltötte kedvező értesítést nyújtottak be ugyanazon évi sept. 15én a helytartótanácsnak: de teljes figyelemre méltók, miket Curtman, a tapasztalt paedagog, koszorúzott pályamunkájában („die Schule und das Leben“ 1847.) a 101 — 122. lapokon a német képeződekről ír. — S nem kell-e nekünk magyaroknak azt is tekintetbe venni, miszerint a német képeződeken ezen kérdés: „Was können und sollen die Schulen und deren Lehrer zu Deutschlands Einheit und Unabhängigkeit beitragen?“ adatik fel s tüzetik ki czélul a növendékségnek. — Vigyázzunk, nehogy többet kevesbet német érzelmű tanítók kerüljenek vissza. — S nem is egyedül néptanítókat kell képezni. Nem egyedül az elemi tanodák maradtak hátra minálunk. A miniszteriumnak a gymnasiumi tanítók képezésére is kell figyelmét fordítania. — A gymnasiumi tanítók képezése eddig nagyára szerzetesek kezében volt. A novitatusoknak nem egyebeknek, mint szigorúan tanítóképeződeknél kellett lenniök. Voltak e? elhatározni nem merem. — Nem tudom, milly véleményvel vagyon a miniszterium a tanító szerzetesekről. — Annyi igaz, hogy én, ha ezentul is az eddigi helyeken a tanító szerzetesek meghagyatnak, a tanító szerzeteseket oda szeretném utasítani, miszerint senkit más tagjaik sorába fel ne avassanak, mint sem olyanokat, kik a nyilvános, a kormány által felállítandó gymnasiumi tanítóképeződekre teljes előmenetellel bevégezve, mint tanítók, szerzetesek egyszersmind lenni akarnak. Megszűnnek így a növendékeknek, clericusoknak, tanítói székeken alkalmazási szüksége, és a hon nyerne tanítókat, kik mind inkább tökélesbülő, igazi képeződeken nyerték kiképeződeket. — De a tanítók rendes kiképezése még nem elég az iskolai siker biztosítására. Az iskolai felügyelők nagy részben igénylik a figyelmet. — Mi volt eddig az iskolai igazgató minálunk? — Többnyire sinecurának tekintvén hivatalát, nyilvános vagy titkos előnyök borkájában, ne mondjam felhatalmazva volt („Ratio Educationis 1806. §. 165, 175.) a tanítókorai önkényűsége. — A középtanodai igazgatók fölöslegessék. Igazgatótanítók lelkesen megfelelően hivatásuknak. — Szerkesztessék tapasztalt férfiakból egy középponti iskolatanács, mellynek tagjai a tanácsnak belátása szerint, országszerre gyakran, ám mindig véletlen látogassák az iskolákat. — A középponti iskolatanács leginkább a jelenlegi egyházi s világi igazgatókból alkotható.

Különös figyelmet érdemlenek a falusi tanodák, valamint a városi elemiek is. — Tagadhatlan: a bármilly vallásu lelkész egyenes jogához tartozik az elemi tanodákra felügyelet. De a lelkészek paedagogiai készületlensége, hogy több okot ne említsék, valóban szükségessé teszi, miszerint a megyei vagy kerületi, egyházi s világi paedagogok sorából szerkeztendő fiók-iskolatanács oda utatassék, hogy minden elemiskolai vizsgán ellenörkődőleg megbizottja által megjelenjen, melly fölattanés a középponti iskolatanácsot valamint mindenről értesítendő, ugy az országos rendeleteket is sikeresítés végett e középponti iskolatanácsból veendi. — Tehát a tanároktól az eddiginél nagyobb erélyt, szélesb ismereteket, hobb munkásságot, és így bokrosabb eredményeket kellend a miniszteriumnak követelnie. — De a tanítók kellően láttassanak el. Midőn a nemzetnek szellemi beruházásáról vagyon szó: káros a fukarkodás. A szegény, ügyefogyott, a mindennapi szükséggel küszködő tanítónak tanítása is szegény. A tanítók az állodalom leghasznosb polgárai gyanánt tekintessenek. Öket mindenben lehetőleg részesíteni kell. — A tanítók fizetésében, állítandó osztályok szerint, legyenek a tanítók egyháziak, szerzetesek, vagy világiak a tökéletes egyenlőség volna szerintem a legcélszerűbb eljárás mód. — Nem is egyedül pénz az, mi a tanítók fátalmait megjutalmazhatja. A miniszteriumnak gondoskodnia kell, miszerint von Münchenhausen miniszter példája szerint a tanítók jobbjai állodalomilag megdícsértessenek, megkülönböztessenek. A miniszteriumnak a tanítói széklet a legkívánatosb állások fölé kell emelnie. Szerintem csak igy leendő megbeszélve e nehéz hivatás: csak igy működendik sikeresen az iskola az élet befolyásai ellen.

S ha igy kedves magyar hazánknak jól kiképzett, mindennel ellátott, tehát erőket egyedül az iskolának

szenvelhető és szentelni akaró tanárai lesznek: hidje el, minister ur, iskoláink a lehető legnagyobb virágzásnak örvendendek. Mert: csak illy tanári kar leendő képes megalkotni és sikeresíteni a célra vezető, minden igényeket kielégítő tanrendszert. Csak illy tanári karnak segítségével fogja a ministerium az eddig teljes paragon hevert utónevelést és utóoktatást minálunk megalapíthatni, felvirágoztatni. — S minthogy én az illy tanítói kart vezetem az alkotandó tanrendszer és utónevelés s utóoktatás legszükségesebb tényezőjéül: engedje meg, hogy még most, jelen paedagogiailag fejletlen körületeinket figyelembe véve, általában a mostig tenálott (1806ki) tanrendszer mellett nyilatkozzam. Addig is azonban, míg egy új tanrendszer a tanári karnak egyenes befolyása mellett alkotatható, a közoktatási ministerium, bölcs belátása szerint, valamint már eddig is tevő, a házi és nyilvános nevelés és oktatás körül a lehető javításokat mielőbb létrehozandja.

Uram! a nyilvánosság korát éljük: mindenki, ki hazánk boldogságát véleményével elősegítheti, ezen véleményének nyilvánításával tartozik. — A tanoda körében számtalan a tárgy, mely hazai irodalmunk figyelmét eddig kikerülte, vagy legalább alkalmas közönyök hiányában ezen tárgyak felől a szakértőknek nyilatkozniuk nem lehetett. — A tanodának ezernemű küzdelme az élet mérgezerü behatásai ellen, a tanmód és módszertan gyakorlati itészete, a tankönyvek hiányainak alapos kimutatása és megjavítása, a tanodai eljárás-ág és tanítók közti viszony igazságos meghatározása és elintézése, a tanoda zsoltoltsága, a tantárgyak roppant halmaza, a szakrendszerek jó és rossz oldalai, a novendékek laxismusa, ivóórak, tanodai énekelés, s ezer illyféle tárgy vár irodalmunkban mielőbbi megfajtásra. — Az egész hazában bizalmatlanság uralkodik e tanrendszer ellen, mely mai napig fenáll, s hogy a főbb kijelölt időpontig tenálljon, szükséges. Mindnyájan egy jobb után fohászunk. — Am a nagy közönségnek nincs alkalma kívánatait fogalmazni s előterjeszteni; a szakértőknek nincs terük, melyen a fölmerülő kívánatokat a tudomány mérvezzeljelel itézzék; s a közoktatási ministeriumnak nincs módja, legjobb szándoka mellett is, a közvélemény nyilatkozatait megérteni s mennyire bölcsesége javulja, végrehajtani. — Tehát alapítassék és szerkesztessék mind ennek sikerítésére egy „Iskolai Lap”, mely minden színezetű véleménynek szabad tért engedjen. Az iskola képez a hazának polgárokat. Az iskola megérdemli e figyelmet.

Eddig a „Religio és Nevelés” a kath. iskolák érdekeit csak igen hiányosan képviselheté; mert hisz programja valamint sok egyébben, ugy ebben is határt szabott. — A „Protestans Egyházi és Iskolai Lap” kezeli a prot. iskolák érdekeit. — A paedagogiai erőket a ministeriumnak az alapítandó „Iskolai Lap”ban kell összpontosítania: szerintem e lap nélkül sokkal nehezebben haladhatand a ministerium a tanodák javítása körül, midőn ellenben maguk a szakértők a módokat kimutatandják. — Igen is, paedagogiai irodalmat kell előteremteni. — Csak röviden érintem még a paedagogiai egyleteket, melyek az egész hazának, és a paedagogiai tanácsközmányokat, melyek egyes vidékek tanárait egybegyűjtik haszonhozó eszmécsere előidézésének tekintetéből.

Minister ur! Mintegy ezekben összpontosulnak nézetem és véleményem, melyet, önnek bizalmas fölszólítására, egyszerűen és vázlatosan előterjeszteni bátor vagyok. Tolleamat a legjobb szándék és tiszta hazaszeretet vezette. — Szabóky Adolf szegedi tanár.

Az ügyvédi kar jelen helyzete, és mi-kép lehetne ezt jövőre legcélszerűsá-ban rendezni?

Hazánk legfontosabb ügyeire van most mindnyájunk figyelme irányozva, a miért is egyes osztályok érdekeit egyáltalában mellőzzük: pedig az osztályérdekek vizsgálása, s mennyire a körülmények engedik, a sértett érdekek orvoslása annyira össze van törve a belbéli fenntartása eszméjével, hogy a napontai tapasztalatokon kívül ennek bizonyítására okokat felhoznom felesleges. — A status legjobb rendezésének első feltétele, hogy minden dolgozni kívánónak, műveltsége- és szaktudományához képest kellő foglalkozást szerezzen, mert ha ez nincs, a nép munkátlán idejét a belesand megtamadására használja fel: — szomorú példáit láthattuk az e miatt történt kihágásoknak legközelebb a torradalmi vérü Parishban is. — Szólni fogok tehát jelenleg az ügyvédi kar jelen helyzetéről, és mivel ennek száma a kellő arányon már túlszáradt: a status gépezetének e nagy kereké pedig naponkint inkább szabadabb légkört kívánván munkálkodásának terjeszteni, elmondom nézetemet, mint lenne ez idővel legcélszerűbben rendezhető? megjegyezvén azt; hogy nézetemet nem állítom fel, mint az igazságnak egyáltalában eszathatlan kutfejét, nem, már csak azért sem, mert míg e tárgyba kiadandó kis munkám megérkezik, a tisztelt szerkesztő lapjaiba állításaim hosszas indoklásával unalmassá válhatnám: azért is itt nézetemből csak egy pár tőredéket.

Ha eddig divatozott közoktatási rendszerünk, és a jelen átalakulásunkig uralkodott törvényekre visszapillantunk, igen könnyű lesz felfejteni az okokat, melyek miatt az ügyvédi kar száma a jelenig olly óriási arányban nőtt, hogy az minden más tudományos pályán haladókat jóval felülmulata. Oka volt ennek leginkább: lör észle-

rületen közoktatási rendszerünk, mellyel fogva az ifjú a nélkül, hogy lelke vonzalmát figyelembe vették volna, minden tanulmányokra egyaránt erőszakoltatt, s a vilá-g előítéleténél fogva, jogtudományokat végzett, minden hivatalokba gyakran eleibe tétetett egy maga szaktudományába legjártaabb bár, de nem jogtudor, és nem ügyvéd eleibe, kiről mint mondani szokja a világ, csak egyoldalulag mivelte vala. Oka volt ennek zor a régi törvény szelleme, melly még akkor az alkotmány sánczain kion állóknak az ügyvédi karba lett felavattatásuk után különös engedményeket, és szabadalmakat biztosított: — mi volt tehát annál természetesebb, hogy az ügyvédek száma épen olly arányban nőtt, mint milly ellen-arányban hatáskörük megkisebült: — mert az újabb törvények a hosszas formáságokat nagy részben kiküszöbölvén, rövid eljárást léptettek életbe, — a megszületett szóper, a világos örököségi rövid osztály, — a váltótörvény, — a megszüntetett uriszéki jog — az 1847. XV. t. c. szerint az ösiség eltörlésének elvileg kimondása, s nagy részben az e tárgyul származott pereknek fellüggesztése az ügyvédi kar munkáját tetemesen megcsökkenti. Oka volt ennek zor az, hogy eddig az ügyvédi állás egy összes-mutanodának tartatott, mellyből kinek hogy fordult szerencsége, majd diplomata, majd gazdatiszt, majd kormányhivatalnok valhatott. A jelen kifejtett körülmények mint mondám, a sok ügyvédet minél csekélyebb munkakörre szorítá — kell tehát, hogy az értelmiség e nagy testületének elrendezéséről egy pár szót emelni kísérsünk meg. Nézetem jövőre nézve hozzávetőleg az volna: Az ügyvédi pályára készülő a szónoklatitartó levégozván, a bölcselkedés mint a jogtudomány segédforrásával, a lélektan, és emberismeret tanáival, mint a bünyvadi eljárásnál gyakran szükséges tanokkal ismerkedjék meg, a történet- és világtanban, valamint a régi törvényekben is kellő jártasságot szerezzen magának, tanulja meg a váltó, s kiadandó büntető törvénykönyvet — szerezzen a bankról és a pénzügyekről kellő ismeretét, s mit a legszorgalmasabb nevelés sem adhat meg olly kiterjedetten, a külföldi institutióiról szerezzen adatokat.

Az ekként pályáját végzett ifju jogtanuló — az ugy nevezett patvariát, és jurateriát (melly utóbbi időkben ugy sem volt egyéb, mint a teke, kártya, agardaszt tudományabani gyakorlat, s az első ifju erőknél, melyekre a nemzet nagy napjaiban számíthatott, megerdélése, az öröklött javaknak ifju könnyelműséggel elpazarolása) egészen mellőzve állja ki a szigorú tanulmányait, mely alkalommal a legnagyobb nyilvánosságot, s az e végre kiküldött bizottmányon felül minden ügyvéd által tehető ellenvetési szabadság felhagyását óhajtom; meg kell a leendő jogtudor ugyan ekkor próbálni, hogy a nyílt védelemnél, hol a lélek rögtönző erejére kell az ügyvédnek támaszkodni, minő ügyességet avagy hivatást tanúsít? — mert nyilvános ügyvédelemben nevétségesebb nem lehet, mint a lankadt hebegés, a nem folyékony nyelv, s a hosszas pauzák után összeférezelt egy-egy mondatcska. — Ha hogy így megvizsgáltatván alkalmasnak találattak, eddig divatozott fokozatok nélkül jogtudorral lett avatásáról ki kell adni a bizonyítványt. — Most tehát tekintve mindnyájunkat mint az újrendszer ügyvédeit, s magunkat a jelenből a megszületendő törvények jövőjébe képelve át, elrendezésünkre óhajtanám lör mondassék ki törvény szerint, mit az igazságügyministeri levél is meghagyott, hogy valamint a váltóügyekben, ugy minden más ügyekben is az alperes ügyvéd bíróság megalapított összeggel díjazatik. Zor a haza tisztviselőitől a legnagyobb pontosságot, és felelősséget követelvén; s e szerint a hivatalnokoknak minden ideje hivatalának levén felszentelendő, igen méltányos, hogy az eddig divatozott tiszteletbeli ügyészek, kik teljesen felelősök sem lehetnek, s kiknek munkájokban gyakran nem volt közönet, szüntessenek meg, s helyökbe kellő számmal fizetések neveztessenek, kiknek más ügyeket folytatni, ugy mint a status javára felvigyázó ügyészeknek se legyen szabad. Zor ha a már most ügyvédek közül, a büntető törvénykönyv megszületése után előálló nyílt védelemi rendszer terén magokat kívánják alkalmazni, a büntető törvénykönyvből a szigorú állják ki — mellyben a legnagyobb pontosságot már csak azért is óhajtom, hogy egy védő ügyvéd kezeibe gyakran az ártatlannak becsülete, s ez által mindene letéve van, kell tehát hogy e helyen valamint értelmes, ugy tisztajelleműek is álljanak. Zer a theorai tudomány, és a forma-ágokat egészen le nem vetkezzük, nem levén elég a perlekedés terén az ügyvédeknek, kívánám: hogy a patvaria, és jurateriái idő alatt megszereshetett gyakorlat helyett, az ifju jogtudorok csak első bíróság előtti pereket vihessenek elő két évig, hogy így a theorai tudományokat gyakorlatilag is betanulva, mind mint ugyananyai értelmes ügyvédek állhasanak a dolgok élére, s lehessenek a magánjogoknak, mellyektől gyakran élünk boldogsága függ, derekas védői. Zor a mennyiben pedig mind ezen részletes javaslatok csak mintegy alig érezhető tágabb kört nyitnának az ügyvédi karnak, remélhető, hogy az igazságügyminister ott, hol, és a mennyiben törvénytapsztalt egyénekre leendő szükség, őket alkalmazandja — mi által egyszerűsind az ügyvédi kar tulnyomó számát, a népesség arányához képest egyensúlyba teendő. De mindezekon felül legtöbbet remélhet az ügyvédi kar, önmaga közremunkálásától, melly maga érdekében és állása rendezése tekintetében — ahhoz mérve — mit a külföld ez osztály érdekeiben, pályamunkákkal is saját utján elkövet — ugy szólván egy karczolatra sem emelt tollat. — Rozgonyi Bertalan.

A kath. papsághoz.

Az isten dicsősége
És a haza jobb volta,
Szívünk szentek szentébe
Legyen mélyen beoltva.

Föl, föl t. paptársak! Ha isten és haza előtt kedvesek akarunk lenni: áldozzuk; a ki nem áldozik, az a szeretet parancsát gyűlöli, s érdemet szerezni, jutalomra számolni: ezse ágában sem lehet. Áldozzuk föl mind — mások javáért — a mit az isten országába nem vihetünk. Tegyük mindent, mit az evangélium szerint tennünk lehet és kell. Tagadjuk meg magunkat, vegyük föl a Jézus keresztjét — s ha ugy hozná magával a sors — álljunk anyagi érdekeink sírhalmára, s onnét is lelkünk lelkéből hirdessük a törvények iránti kötelességet, imádkozzunk áldást azokra, kik a közjóért fáradoznak, s kik ezeket engedelmisségük által elősegítik.

Felejsük el saját „én”ünket; a lemondás ugy sem gyávaság, sőt a legszebb nagylelkűség. Midőn milliók jajveszékése zörgeti az eget és a földet: „Ne algyunk, mint egyebek, hanem ébren és józanok legyünk.” — „Kiki a minő ajándékot nyert, azt forlitsa közhaszonra.” — A ki tanító, isten ígéhez illendőképén tanítson. Mondjuk el a népek, hogy a szabadság, egyenlőség, testvérség szavai szentek, hogy minden szentügynek voltak mártyrjai, hogy a mártýrok vértől nem kell kétségbeesni, mert az áldott magva leendő boldogabb jövendőknél; mondjuk el, hogy illy helyzetben mi a teendője minden keresztény hazafinak.

És magunk is lássunk hozzá, az isten és haza szent nevében szólítsunk föl testvéreileg minden kath. papot; s mint egy mennyei atyának gyermekei, a mennyei örökséget tartjuk szemünk előtt; s ha tán valaki közölök meg-feledkezett volna tartozásáról, vagy épen rossz lélektől lenne megszállva: nyissuk föl az illyen szerencsétlen testvér előtt az írást, mellyben Jézus hóhéraink szeretetét is szentséges vérvél subscribálta; figyelmeztessük őt, hogy csak ezen egyetlen példa nyomán juthatunk rendeltetésünk céljához.

Különösen pedig szólítsuk föl az urban azon testvéreinket, kik a szláv nemzetiségért-e vagy miért? a religióra apellálnak, és közvetve épen ez által anyaszentegyházunk szívén sebet ejtenek, s az istent káromolják. Küldjünk hozzájuk közöltségen olly egyházférfiakat (mint Ham, Sárkány, Kovácsik, Perger, Szenczi stb.) kik az isten- és hazaszeretettől buzogván, sikeresen működhessenek, s a bujtogatókat rendre utasítván, édes mindnyájunkat megnyugtassanak.

Egyébiránt ezen aggodalomteljes időben, midőn minden perecz ugyszólván élet vagy halál, midőn minden pereczel gazdálkodnunk kell, — nem tartjuk elkerülhetlenül szükségesnek az érintett tárgy hosszu meghányását. Elég azt tudnunk, hogy az ujizásülettés napjaiban legnagyobb szükségünk van a békeségre; tehát e békeséget minden áron igyekezzünk eszközölni. Ti egyházunk fejei tegyétek meg azonnal a szükséges lépéseket, és minden egy lépéssel közelebb togtok állani a dicsőség csarnokához. — Több egri főmegeyi áldor.

Junius 10kén Bazinban követválasztásra számos választó gyülekezett össze. A modoriak és körülfekvő helységek katonás rendben zenével és lobogókkal jelentek meg Beniczkyért, kitülnmő többséggel választott meg. Délután némelyek kifogásokat tettek, hogy Beniczky embereit megvendégelte; de az innét eredt ingerültség hamar lecsillapított. — Barts Ferencz, tudor s tanár.

Gyöngyös, jun. 13. (Nemzetörségi tiszt- és követválasztás stb.) Gyöngyösön az 1184 főre menő nemzetörség tegnap választá tisztikarát — a főbb hivatalokat illetőleg, a lélek kincs virága, a bizodalom központosult mesteremberekben, földmivesben is: — éljenek a bizodalom tisztelt válsztottai, és a századok derék kövívitéi — bizalommal számolhat rájuk a haza, bármilly fergetegben. — Mi Gyöngyös választó közönsége megválasztá egyhangulag követéül Almásy Pált, Heves közkedvességű fiát, milly lélekemelő az egyhangu tiszta bizalom, a tiszta szót ugy értelmezem, mikép a bizalom önkényét, teljes tisztaságában, a választók kebelében kelt a nélkül, hogy csak egy pohár bor töltetett, csak egy fillér adatott volna keskenek. — Oh kortesvilág aludt örök álmodat — istenért hazámiai föl ne költsétek a szörnyeteket; — a bizalom kedves emberének 12 hajadon, Gyöngyös kecses leányvirág édenéből, monda üdvözölő s bátorító szót, s a szép nap emlékeül nyujtva virágkoszorut, a felhőtlen tiszta égre emelve csillagszemeiket, onnan a magyarok nagy istenétől, anyagi szívvél kérenek áldást a magyar koronás szent főre, a magyar független, felelős kormányra, a nemzeti gyűlésre, a választott követre, — nagyszerű ament monda a szízi imára a lelkesült közönség. — Legyetek áldottak honom leányai, a ti ajkaitokról egy lelkesítő szó, egy javalló mosoly a legkérgesebb kebel mélyére is lehat, s dicsőre nagyra kelti a szunnyadó erőt is, ha töletek jutalom várja a haza munkájában izadót, bizonyosnak lehettek, nagy férfiak nem fognak hiányzani e honnak, e hon nagy és dicső leendő, ép olly nagy és dicső, milly lelkesek, milly szépek, milly kedvesek vagytok ti. — A megyében bizalom éled e hon békés, vér nélküli átalakulására, csend mindenütt. — Az idő kedvező, jó aratás reménye biztat. — Rend. lev.

A württembergi huszárok megszökését a Nemzeti Uj-

ság, mint a magasztos haza szeretet példáját mélyeség örömmel üdvözi, mert ugymond a haza veszélyben levén, összeesküdtek, tisztjeiket megkötözték, s a haza segéd-mére siettek. — Isten őrizze ez elvetemült tan életbeléptetését; ez az átkos jezsuita tan „finis justificat media“, ez sajnos, iszonyun bűnös merény, ha a katonai esküjére tömegesen semmit sem tart, ha zászlóját tömegesen elhagyni nem tartja gyalázatnak, akkor oda van minden katonai erény, akkor veszte vagyunk, mert a csatamező, most mint hazafi, hazaszeretből, máskor mint ember, ki irtózik vért ontani, s kinek első és legszentebb, legmagasabban tündöklő törvénye az önfentartás, s így a halállal szembe nézni nincs bátorsága — köztendő meg tisztjeit, s meg zászlója alól, hova isten szent nevével esküvék, tömegesen, és erre csábítva, tanítva van, el fogják rólok az újságíró szelesdik mondani „üdvözöljük benne a hazaszeret, az emberiség, az önfentartás magas-tos példáját, és istenért, nehogy e magasztos esküszó hite zászlója hagyott gyönyörű példányoknak hajuk szála el essék, megmondják a ministeriumnak — nem bűnösök, tehát nem kell felettük törvényt mondani; — nyomoru fogalom — hát olyan-e az a magyar ministerium, hogy a törvény szigorú tetszés szerint felfüggeszthető? igaz független, ámde felelős is, és a ministeriumnak magasan kell állni igaz, ámde teljesen alatta a törvénynek.

B e c k ö, jun. 15. (Nagyon érdekes népjellemzések.) Nemzetiségünk fájdalom — igen rossz lábon áll, — okát ennek ha firkészsük, leginkább az illetlen bánásmódban találjuk föl. — Tisztelet, becsület, de igazság is, a bottal, vasra-veréssel fenyegetés mindenkép mellőzendő lenne, mert terrorizmussal a mostani időben nem messze megyünk, e helyett inkább szelid, felvilágosító, s kedvet ébresztő szavakkal kellene élni, főképp — egy főhadnagy-nak. Számra mintegy 70-en lehettek eleinte, most — bizony nagyon leolvadtak, rendkívüli szerencse az, midőn a fele megjelenik, — sőt eddig tán fel is bomlott volna már az egész, ha b. Mednyánszky, mint lelkes kapitány csodálatra méltó türelemmel mindent meg nem kísért, a mi csak a felingerlett kedélyekre némiképp csillapítólag hatott. — Köszönet neki e buzgólkodásért. A múlt napokban egybe voltak hívva a közel fekvő falukról is, a már rég összeírt, de még mind eddig, holott alkalmuk is lett volna, semmi fegyvergyakorlatokban nem oktatót — ergo még csak leendő nemzetőrök, hogy értekezzenek nevezetesen: zászló, dob, csákó, s valami vászon-nemű kilti honnan és mikénti előteremtéséről — de biz azok a mint összejöttek, úgy szét is mentek, mert egy fillér áldozatról nem akartak hallani, s tarkábbnál tarkább nyilatkozatokkal törekedtek a nemzetőrségből kiosonni. Megszokott szójárásuk közönségesen mindenre ez: parancsoljon a király bár mit, mi mindenkor készek vagyunk parancsát teljesíteni, de az urak szavára nem is mocezzunk; csak nem lehet ezeket semmiképp meggyőzni arról, hogy a meggyőző hozzájuk érkezni szokott rendeletek: felsőbb hatalom meghagyása következtében történnék. A derék kapitány mind ennek dacára vissza nem rettent — hanem egy aláírás ívet bocsátott közre, s így gyűjtött a fentebb elsorolt szükségességre pénzt, — éljen! Még az az egy van itt megjegyzendő, hogy a nemzetőrök használatával okadójának visszaadni az illetők, mert általában az a panasza, hogy úgy szólnán mindig el vannak foglalva, hogy oly dolgokra használtanak, mely-lyek a nemzetőr tiszteesség állásával ellenkeznek, hogy a legengedelmesebbek legtöbbit szenvednek stb.

A haza fölségelésére adakozásokat szedő megyei egyé-nek már nálunk is meg kezdtek működésüket. — Követ-választások a napokban kezdődnek, de nem igen készűl-népünk ezekben részt venni — nem tudja ez még e szép-jogát megbecsülni. — A szomszéd Nyitraiban Ch. nagy-on vágyik a követségre, gyakran ki is rándul a szom-széd falukra alkalmasint maga részére korteskedni; — ha ez igaz, e tettét nem rosszalnom lehet, mert kár a né-pet mindjárt elején lekenyerezésekre tanítani; azután azt is rebesgetik, hogy a szóban levő nem legtisztább-jellemet fejtett volna ki — P.-ban — s erről bizony nem-kellene meg feledkeznünk. Vág-Ujhely még mindig a valatások szimbólum; — megkísértettem néhány helységben a tót néplap megkedveltetését, de ezélt nem érhettem, mert itten a nép hallani sem akar semmiféle újságról. Ők — ugymond — nem barátai a gyakori öszvejövetele-kek, mert azok reájok nézve költségesek, ivás lenne itt-mindig a földolag, az újságolvasás gyakran el is ma-radna; azután minek nekünk újság — de hogy is kell; hiszen utint elég újságokkal terhelnek bennünket az urak, midőn egyre zakátnak kimélet nélkül a sok külön-féle irkafirkákkal; boldoguljon velök aztán valaki. — X. *)

Hírfűzér.

— A fővárosi lapok szerint Koburg-Koháry hg. ne-jével, Clementine francia hgnővel Magyarországla szándékozik vonulni, s itteni jóságain tartózkodni. — Este hg is Budapest közelében készűl megtelepedni.

— A Turszky-ezredbeli tisztikar nyilvános közöze-tet mond Ficsek Károly önkéntesnek, ki a jun. 11-diki szomorú esemény alkalmával elesett Galovics főhadna-gyot hátra vevé, és vele a golyózápor közepette egy szobába sietett, hol őt orvosi segélyvel látá el.

— A budaiak számos aláírásával ellátott kérelmet nyuj-tottak be gr. Széchenyi Istv. közlek. ministerhez, a vár alatti tunnell melőbbi építést végezt; az innen nyerendő föld és kő azután a Dunapart egyenlítésére fordíthatatik.

— Az Ungar figyelmezteti mindazokat, kik arany-

és ezüst pénzeket és drágaságikat eladni szokták, hogy bocsássák azt mielőbb közforgalomba, mert Philadelphiá-ban oly villanydelejes készület találtak fel, mellyel igen könnyű feltalálni a földben rejlő nemes érczeket. A készület oly egyszerű és czélirányos, hogy 2—3 nap alatt bárki egész ang. mértföldnyi területet vizsgálhat meg vele.

— A sz.-fehérvári egyházmegye egy fényes küldöttsé-ge által bizalmat szavazott a ministeriumnak.

— A radical kör pénzt gyűjtött a Karlovicznál magát annyira kitüntetett katonaság részére. A Rad. lap pedig ajánlja a hadügyministernek, hogy nyilatkoztassa ki e derék harcziaknak a főváros méltánylatát; továbbá, hogy ezen kis seregbeli altisztek főbb tisztékké, az alkalmas közemberek pedig altisztekké alkalmaztassanak vitézsé-gök jutalmul a most felállítandó negyedik zászlóalj-hoz; végre, hogy lázadók, kik az őket tápláló haza el-len fegyvert mertek togni, irgalom nélkül sorra függesz-tessenek fel, és ha vagyonnal bírnak, ez koboztassék el, és vagy hős katonáink, vagy a betelepítendő székek-lyek közt osztassék fel.

— A jankováci plébános Jambor Pál (a magy. iro-dalomban „Hiador“ név alatt ismert jeles fiatal költő) a szerb lázadás híre azonnal összehívá hiveit a templomba, és lelkes felszólítására tüstént 750 ember fegyverkezett fel, sőt a szomszéd helységekből is sietett néhány száz hozzájuk csatlakozni és Újvidék alá vonulni.

— A bukoveci, Péterváradhoz tartozó nemzetőrsé-reg fegyvert kért Ilrabovszkytól a végre, hogy a kato-naságot segítse a lázadók ellen; fegyvert azonban elég gyalázatosan a katonaság ellen fordította. Graeca fides sat. Többen elfogattak és érdemük szerint bünhöndenek.

— Békés megyében M. Berény községe (b. Wenk-heim család), nem hallgatva a tisztviselők intésére és parancsára, sem a tisztek rendeleteire, megtámadta a földesuri birtokot, kiverte innen az öröket, és tetemes ká-rokat okozott; a megye kénytelen lón katonai erőt hasz-nálni ellenök; mire ők kinyilatkoztatták, hogy készek ügyöket törvény útjára vinni békés elintézés végett.

— A Kolozsvári Híradó szerint Jordán Domokost Hunyad megye múlt országgy. követét, az oláhoknak mint a K. H. állítja, egyik hatalmas izgatóját befogták, bizo-nyos „ez in e mint ye“ következtében megkísérlett gyil-kolási merény miatt. (Bővebb nyomozás után már ki is bocsátották.)

— A Sieb. Bote jun. 9-ől tudósít, hogy a jun. 6-án tartott szebeni székgyűlésben felolvastatván a szász kö-veket jelentése az unió kiküldetéséről sat., nagy visszaté-zés nyilatkozott ellenök és határozatokat, hogy eljárásuk ellen óvás jelentessék az országgy. rendeknek; azon szász követek pedig, kik utasításukat meg nem tarták, hivassan-ak vissza, mi a szebeniekkel meg is történt; e határozat pártolására a többi szász hatóságok is felhívtak (Brassó már több más hatósággal jóváhagyta követei eljárását); a nemzetgy. etem pedig megbízta, hogy ő fels. előtt ünnepléses óvás mellé oda munkáljon, miszerint az unio-t. cikke ne szentesítessék (már késő!), — és hogy az oláhok is befolyhassanak a most tenforgó életkérdések or-szággy. tárgyalásába. — Még a szeretetre méltó szász höl-gyek készűlnek fellépni a politika terén, a mennyiben t. i., mint a nevezett lap írja, küldöttséget szándékoznak indítani a császárné ő felségéhez, hogy a nyomasztott szász népet el ne hagyja. — Este népgyűlés tartaték a n.-szebeni serházban, hol választmány határozatot alakít-tani, mely a nép ügyét képviselje, előmozdítsa és vé-delmezze. Hinni akarjuk, hogy szász testvéreink, kik szegények oly nagy aggodalommal vannak tele az unio miatt, hamarabb meg fognak nyugodni a legközelebb hozzájuk intézett magas k. válaszban, mint a mi ilireink.)

— A fenebb nevezett szebeni német lap minap közölt egy tudósítást, mellyben egy csapat, némelly nyugta-lankodó oláhok ellen kirendelt székeley nemzetőrség a leg-aljabb rágalommal illetetik, noha a többilapok öszhangzó előadása szerint csak köteleességét tévé, midőn az olá-hok katonasán megtekétek. Egy székeley követ az ország-gyűlésen is felemlítvén e keletlenítő közleményt, vizs-galot kért, mi el is rendelteték, és Benigni a Siebenbünger Bote szerkesztője, aligha pórol nem jár, mert már nem egyszer mutató meg, hogy nem más kenyere, mint a magyarságot népszerűsíteni. A Sieb. Bote hasonló szerepet játszik az Agr. Ztggal. Ér-dekes olvasni, mint kaczerkodik újabb időkben e két lap egymással, mellyek azelőtt egymást nem is ismerték, most szorgalmasan közlik az ilir és szász eseményeket kölcsönösen, de csak a magyarellenéseket, telkutatnak minden oly tudósítást, mi a magyarokra kedvezetlen, vagy homályt vethetne, kerülnek ellenben a legovatosban minden szót, mely tán dicseretet mondana reánk. Eljárásuk olyan, mintha csak egy kéz intézné dolgaikat.

— Csak most jött tudomásunkra, miszerint az itt szállást Sándor ezredbeli gyalogság mult szombat esti 8 óra után zene mellett nagy néptömeg jelenlétében száll-ván hajóra, hol már ajándékpénzzel, étszerek- és italok-kal el volt látva, kölcsönös éljenzések közt Lázár Vilmos helyb. nemz. őrségi tiszt magyar beszéddel von tőlök bu-csut, s másnap hajnalban indultak lefelé. A nemzetőrség ugyanez este tisztelkedett zenekarával a feljött olaszok parancsokának, és meglátogató ezután a legénységet is a laktanyában, hova néhány akó bort hozatván, volt vig dalolás, táncz, éljen-ek, evviva-k, s megalapították a kölcsönös baráti egyetértést. Az olaszok legjobb érzelem-mel viseltetnek most is a magyarok iránt, sajnálják a pesti gyászos eseményt, védik tisztjeiket, kedvezőleg em-

lékeznek a ministeriumról, mellynek állításuk szerint a „studenti“-k, mint ők magukat nem tudjuk kikre vonat-kozólag kifejezik, sok bajt szereznek.

— A pesti és kolozsvári lapok folyvást közlik a haza javárai adakozásokat; az önkéntes sereg száma (a 10,000) állítólag már ki van egészítve.

— A Pesten elfogott egyik szerb izgató, Joannovica orvos, a belgrádi püspök fia; több ügyvéd tanuskodik ellene. A statarium kihirdetése óta a hasonzorú mada-rak igen megritkultak a fővárosban.

— A német és oláh bánati határőrség kinyilatkoztató, hogy a magyarokkal fog tartani a szerbek ellen.

— Az Ungar egy magánlevél után írja, hogy Zágráb-ban az ilir és szerb követek közt vizsgálkodás támadt a bán és vajda hatáskörének meghatározása felett. A kath. pap-ság erősen izgat a szerb pópák ellen, sőt a karloviczi ér-sek szállása előtt nem akarnak többé állani a nemzetőrök. (Ezen emberek álmódznak egy hatalmas és állandó szláv birodalomról!)

AUSZTRIA.

Bécs, jun. 20. Ő felsége 16ikáról proclamatiót bo-csátott ki, mellyben kijelenti, hogy egészsége gyenge-ség miatt, az országgyűlés megnyitására Bécsbe le nem mehetvén, más felől illy helyzetben Ferencz Károly fő-herceget testvérét nem nélkülözhetvén, János főher-ceget küldi le, mint képviselőjét, nem csupán az ország-gyűlés megnyitására, hanem egyéb ő felsége eldöntésé-től függő kormányzati foglalatosságok teljesítésére is.

A hadügy-ministeriumhoz Welden altábornagytól kö-vekező tudósítás érkezett 15ikéről: „Tegnap Treviso vá-rosa 12 órai bombáztatás után föltétlenül megadta magát. A városban volt 4000 ellenséges katona kötelezvén ma-gát, hogy 3 hónapig ellenünk nem harcol, a Pón túl visszavezettetett. Birtokunkba 36 ágyú jutott, nagy meny-niségű lőporral, fegyverekkel s hadikészületekkel. Az agg Biánchi altábornagy, ki Trevisóban fogva volt, most megszabadítottat.

NÉMETORSZÁG.

Berlin, jun. 11. A ministerek személye ellen a fanat-icus republicanusoktól fölizgatott pórnép által elkövetett bántalmak bosszankodást idéztek elő a lakosok értelmesebb részénél, s közkívánat a vétkesek szigorú megfenyítése. Ugyanaz nap, midőn a két minister ellen a népdemonstra-tió történt, mintegy befejezésül a tulzók fáklás éji zenét adtak a francia követnek Arago-nak. A nagy számmal összegyűlt mesterlegények és inasok — kik francziául egy szót sem tudnak — a marsellaise-t énekelték el a fran-cziául, az előre kezökbe adott dalszöveg szerint. Arago, e neveléses jelenet után, a tömeghez francziául szölvött: „A dynastiák politicája megszűnt, a nemzetek kezdődik. Polgárisult nemzetek közt a háboru ezentul lehetetlen. A nemzetek egymást nem fogják többé gyűlölni. Fran-czia- s Németország soha sem (!) voltak ellenségek, csak fejedelmek gyűlöltek egymást.“ Ezután megfogta egy mellette állónak kezét e szavakkal: „Frankhon nevében a német nemzet testvéri kezét megszorítom.“ A nép él-jen a francia köztársaság kiáltással felelv, átoszolt.

FRANCZIAORSZÁG.

Paris, jun. 12. A nemzeti gyűlés pünköst vasár-napján gyűlést nem tartott. A legközelebbi ülés — melly-ben a titkos költségek kérdése döntetik el — sok tekin-tetben igen fontos, s a kormány sorsa felett határozó le-nd; mert a kormány kijelentette, hogy e titkos költsé-gekre kért 100,000 franc megszavazását egyes bizalmi kérdésnek tekinti, s töle lételet függeszti fel. — Legköze-lebbi pénteken este, a régi követi kamara épületében 400 képviselő jött össze, a nemzet jelen aggasztó helyzete feletti tanácskozás végett. Corbon elnökölt. Főtárgya a régi dynasticus ellenzék e tanácskormányának a mind in-kább magas fokra hágó s minden józanok által megunt s gyűlölt anarchiából kibontakozás. Keserű panaszok emeltettek a végrehajtó bizottmány erélytelensége, az új főispánok alkalmatlansága ellen. — Átalánosan azt hiszik, hogy a bizalmi kérdés a kormányra nézve rosszul dől el, ekkor a régi kormány helyébe Thiers, Marrast, Cavaignac, Sénard és Arago lépnek. — A honapartisták pártja na-poként bátrabban lép elő czéljaival. A katonaság s a garde mobile — mellynél a Bonaparte név varázsa erővel bír, titkon kevés kivétellel bonapartista. Egész Paris el van árasztva Bonaparte Lajos képeivel s életleírásaival, egy új hirlap „Louis Napoleon republicain“ kocsonk rop-pant mennyiségben hordoztatik, s majd nem ingyen oszto-gattatik szét. A kormány a negyedik tüzér ezredet, melly egészen bonapartista, s 1836ban Straszburban Bonaparte L. mellett nyilatkozott, kénytelen volt Vincennesből Tou-lonba küldeni. Charlevilleben a falakon ezen falragasz olvasható: „Francziák! Miután elűztük a juliusi zsarno-kot, ki bennünket megcsalt, újra megengedűk magunkat csalatni egy sokkal kétszínűbb s gyalázatosabb zsarnok-ság által, melly a democratia leple alá rejtőzik. Egy ki-rály helyett többet kaptunk, kik magukat pénzűnkön hiz-lalják. Ragadjunk fegyvert, törjük szét a láncokat, emel-jük fejűnké azon embert, ki egyedül méltó erre — Lajos Napoleont. Vive l'empereur!“ — Santes-ben a vidékről a választásra fegyveresen betódult parasztság, vive l'em-peur! kiáltással üzte el mindazokat, kik Bonaparte Lajos megválasztását elleneztek. — Most már világoságra jött Emile Thomas a dolgozó-házak felügyelője titkos eltávolításának oka, ő t. i. a munkásokat rávette, hogy Bonapartera szavazzanak.

Paris, jun. 13. A nemzeti gyűlésnek tegnap újra vi-haros ülése volt. Reggel jókor nagy tömegek lepték el a

*) Hasábjaink önnök mindig nyitva állnak. — Szerk.

térek és boulevardokat, hogy Bonaparte Lajost a nemzeti gyűlésbe kísérjék; a kormány összedoboltatta az egész nemzetorséget. A gyűlésben legelőbb Bonaparte Napoleon szolt s rágalomnak nyilvánítá azon híreket, melyek által rokona a köztársaság elleni tervekkel vádoltatik, s egyzersmind erélyesen óvást tett minden indítványa ellen a kormánynak, melynek czéja rokona száműzetése fentartása volna. Flocon válaszolt erre, hogy a kormány a köztársaság biztosítására minden alkalmas eszközt használand. Ezután a vasut kisajátítási törvényjavaslat került szőnyegre, melyet a kormány életkérdéssé tett. Epen Lamartine szonokolt a kormány politikáját védve, midőn beszédét dobok pergése és puskalövések szakíták félbe, a palota előtt a nemzetorséget dühöngő tömegek támadták meg, a bas la république! Vive l'empereur! kiáltással, s tüzet adtak. Kevés idei harc után azonban sikerült a nemzetorségnek a lázongókat elszélesíteni. Lamartine e jelenet által előidézt hatást használva, indítványozta, hogy Bonaparte Lajosra nézve az 1832iki száműző törvény újított meg. Az indítvány a bizottmányokhoz utasított. Végre titkos költségekre a kívánt 100,000 franc megszavaztatott a kormánynak 569 szóval 112 ellen. — A mai ülésben a gyűlés viharos viták után elhatározta, hogy Bonaparte Lajos elfoglalhatja követi székét. Átalános hiszik, hogy a kormány-bizottmány s a ministerek hivatalaikat le fogják tenni. Ezen fontos eseményekre még vissza fogunk térni.

Paris, jun. 14. A nemzeti gyűlés tegnap s tegnapelőtt újlag szenvedélyes viták színhelye volt. A titkos költségek kérdése tárgyaltatott, a kormány életkérdése. Lamartine ékes szólása minden fegyvereit elővette, a kormány eddigi politikája mentegetésére, midőn azon remülést okozó hír érkezik, hogy a nemzetorség puskalövésekkel támadtatott meg dühöngő tömegek által. A főváros minden térein, különösen a Place de la concorde-on nagy csoportok alakultak, melyek a bas la république! Vive l'empereur Napoleon! kiáltással, a gyűlés palotája felé akartak vonulni, a nemzetorség azonban, a nélkül hogy valaki megsebesített volna, szétoszlatta a zavargókat. Fel

óra mulva ismét föllépett Lamartine a szószerke, s megindult a haza- és szabadságszeretet minden érzelmeit felrázó hangon indítványozta, Bonaparte Lajos ellen az 1832iki száműzetési törvényt megújítani. A gyűlés elragadva a szonok lelkesítő szavai által önkénytelenül fölkel e kiáltással: „Éljen a köztársaság!” Ezután Lamartine ismét folytatja beszédét: „A kormány — legyenek önök meggyőződve — küzdeni fog a pártok ellen, bármily dicső legyen is azon nép, mely megé rejtőznek. Mi soha nem fogjuk engedni, hogy a köztársaság irányából kitérítessék. Mi komolyan akartuk a köztársaságot. Nem fogjuk engedni, hogy Frankhon beszennyezze magát legdicőbb emlékei nevében. Ránk egy nagy feladat megfejtése vár. Értsék meg ezt önök, miként e nép a legbámulatosabb józansággal megérté. Láttam e népet azon napokban, midőn a napszamosok izzadásuk bérét fölajánlották s másnap mint a rendőrei az idegen tulajdont védtek. Nem ismeri az a népet, ki azt hiszi, hogy rendtelenség eleme a köztársaságban. Valahányszor e néphez az értelem hangján szoltak: tüstént a rend harcosává vált. A februári forradalom komoly ígéretekkel tett s azokat meg is fogja tartani, jöttekkel fogja betölteni azon mélységet, melyet az izgatók a haza romjaival akartak betemetni. Mi engemet illet, naponként vádolnak a pártok, hogy szövetségben voltam Blanqui- s Barbès-val (minden oldalról: senki sem hiszi), igen, volt köztem s Barbès, Blanqui és Sobrier közt összeköttetés, összeköttetés, minő van a villainháritó és a meynykövekkel terhes fellegek közt. Véleményem szerint a haza üdve nemzeti köztársaság, általános szavazat. Alkossuk a köztársaságot a nép képére, és mi büszkéek s boldogunk leszünk, ha vértünknek kellene is a köztársaság alapköveit leragasztani. Lamartine szonoklata után a gyűlés felkiáltással elfogadta volna az indítványt, ha a gyűlési szabályok megengedték volna, hogy bizottmányokbani tárgyalás nélkül határozzak hozassék. Utána Bonaparte Péter szolt: „Mia! azok, kik nevetem hordozzák mély fájdalommal érzének a közelebbi események felett. Gyálázat azokra, kik vért ontva, éljen a császár-t kiáltottak. Hogyan merészelték beszennyezni

a császár nevét, ki hogy a polgári harcot elkerülje, magát s családját kész volt feláldozni: mi engem illet én hűséget esküdtem a köztársaságnak, s mindenkor első sorban fogok állni védői közt. A szabadság volt mindenkor bálványom, s meghalok inkább, mintsem hogy azt legigázva lássam. (Hosszas tetszésaj). Bonaparte Napoleon keserő hangon panaszlá, hogy családi neve ürügy e alatt elkövetett vétek hatását akarják rokona száműzésére használni: „Ezentúl hát elég leend valamely név gyanusítására, ha néhány nyomorult azzal palástolja vétkes terveit? A császárság! Ki akarná ezt? Ez egy agyrem, főnmarad mint egy nagy történeti időszak, de soha újra nem születik.“ Ezután áttért a gyűlés a napirendre s a titkos költségeket roppant többséggel megszavazta.

Legujabb. Prágában 20kán esend uralkodott; a capitulatio feltételei teljesítettek; szélesen elágozott összeesküvés nyomára jöttek, melynek czéja Ausztriától teljes elszakadás volt. Deym, Villani, Bouquoi fogva vannak.

Nyilatkozat.

Olly cikket taglálni vagy czáfolni, mint a millyent a „Pesther Zeitung“ szerkesztője engem illetőleg junius 7dik 690 számú lapjába bevenni jónak látott, becsület volna, melyet aljas rágalom nem érdemel; azon tisztelt honfiaknak azonban, kik előtt egyéniségem s elveim nem ismeretése, de kiknek fellemi vélekedése előttem közbős nem lehet, felvilágosítására, barátimnak pedig megnyugtatóására, elmondani szükségesnek tartom, miszerint az érintett cikl 5-6, és 7dik sorában foglalt állításnak visszavonása, vagy ha ez a szerkesztőség által eszközölhető nem volna, az irónak, rágalom miatti perbe idézése iránt, részemről a szükségesek megtétettek. Rőjtök, jun. 20. Ürményi József.

Tulajdonos és felelős szerkesztő
Vida Károly.

H i r d e t é s e k.

H i r d e t m é n y. (3, 3)

A pénzügyi ministerium részéről közhírré tétetik: hogy folyó 1848. évi július 11-én és következő napokon sz. k. Győr városában a püspöki lakban reggeltől 9 óráig néhai Sztankovics János győri püspök tömegéhez tartozó 1811, 1819, 1822, 1823, 1827, 1834, 1839, 1842, 1843, 1846 és 1847 termésű somlai nyulasi, neszmélyi, vési, tinyói, kis-barati, nyulí, bársonyosi, szegárdi, fehér-egyhazi, védenyi, szerednyei, budai, badacsonyi, ruszti, abrahámi, móri, egri, erdélyországi, pécsi, losti, romandí és más több mint kétezer akóra menő borok hordostul és hordó nélkül, nem különben üres hordók, továbbá üvegekbe levonva tokaji, csepregi, malagai, ruszti, rajna-melleki és több francia borok, azután egy zongora, aranyozott rámba foglalt tukrok, képek, csilárok, számos burnó-szelelencrök, órák szőnyegek, hab pipák, puskák, sárga burnót, metszett finomabb dohány, porcellan asztali készület, asztali ék, különféle fejer ruhanemük, papi és világi öltönyök, üveges hintók, fél-fedelő koscsik, csinos löszerszámok, és egyéb tárgyak nyilvános árverés útján — boroknál kezdve — készpénz fizetés mellett fognak eladatni.

H i r d e t m é n y.

A pénzügyi ministerium részéről közhírré tétetik, hogy folyó 1848. évi július 3-án és következő napokban sz. k. Győr városában a püspöki lakban reggeltől 9 óráig néhai Sztankovics János győri püspök tömegéhez tartozó mintegy 1000 akóra menő 1815, 1822, 1834, 1842, és 1846. évi rákosi, ruszti és más asztali, ugyszinte különféle finomabb borok, üvegekbe levonva, ugymint neszmélyi, bársonyosi, malagai, bordói, ohateau-lafitte s egyéb francia pezsgő — azután egy jeles zongora és képek nyilvános árverés útján azonnali készpénz fizetés mellett fognak eladatni.

Einladung zur Pränumeration. (2, 6)

Die Fünfkirchner Zeitung, welche sich in kurzer Zeit einen ungetheilten Beifall und einen taglich vermehrten Absatz erfreut, erscheint vom 1. Juli angefangen dreimal wochentlich, und wird, wenn es die auserordentlichen Verhältnisse erfordern, mit Beilagen versehen sein. Den rastlosen Bestrebungen der Redaktion ist es gelungen, tüchtige Mitarbeiter sowohl in dem ganzen unteren Litorale der Donau, wie Slavonien, Kroatien, Dalmatien, Oesterreich, Türkei, Griechenland und Italien zu gewinnen, und es wird daher die Fünfkirchner Zeitung die schnellsten, interessantesten und wichtigsten Mittheilungen aus allen Theilen der Monarchie zu bringen im Stande sein.

Der Pränumerationspreis für Fünfkirchen beträgt vierteljährlich 2 fl. CM. Mit freier Postversendung unter gedrucktem Couvert für Ungarn und dessen Nebenländer 2 fl. 24 kr. CM. Man pränumerirt in Fünfkirchen bei der Redaction der Fünfkirchner Zeitung, wie in allen Buchhandlungen, sonst in ganz Ungarn und Oesterreich bei allen resp. Postämtern. Insertionen werden pr. dreispaltige Petitzeile mit 2 kr. CM. berechnet. Aufgenommene Beiträge werden mit 20 bis 40 fl. CM. pr. Druckbogen honorirt. Ebenso wird auch ein Beiblatt unter dem Titel: „Pesti Tarogató.“ nach Massgabe der Abonnenten angeschlossen werden.

Heckenast Gusztáv
pesti könyvvarus és kiadónál megjelent és minden hiteles könyvvarusnál kapható:

Legujabb és legtömöttebb
MAGYAR-NÉMET és NÉMET-MAGYAR SZÓZÖNYV.

A magyar nyelv újabb és legujabb alakulását tekintve, legjelesebb kútfők után készítette
Farkas Elek.

Tömnyomatú kiadás. Német-magyar rész (egy kötet) 12rét Pesten 1847. 3 füzet 24 iv.
Előfizetési ára csak 1 ft 12 kr. pengőben.

FRANCZIA-MAGYARNYELV TÁRSALGÁSI KÉZIKÖNYVE,
vagy Tokéletes utmutatás

azok számára, kik magukat a két nyelvben helyesen, és könnyű módon gyakorolni óhajtják.

Coursier E. után Karády Ignác.
Kis 8-rét. Pesten 1847. füze 1 forint 12 kr. pengőben.

Heckenast Gusztáv
pesti könyvvarus és kiadónál megjelent és minden hiteles könyvvarusnál kapható:

NÖK VILÁGA.
Irta **zabó Richard.**
8-rét Pesten 1847. füze 1 ft 40 kr. Vászona köve 2 frt pp.

BESZÉLYEK.
Irta **Kelmenfy László.**
8rét. 2 köt. füze 2 ft pp.

Ugyanazon szerzőtől korábban megjelent:
Meghasonlott kedény.

Regény.
Irta **Kelmenfy László.**
8-rét. 2 kötet. Füze 2 ft pengő pénzben.

Wigand K. F. Pozsonyban és Sopronyban, Ziegler M. Nyitrán, Wachter F. Nagy-Szombaton, Wolfgang S. Lőcsén, Hagen K. Kassán, Benczur és Vetter Eperjesen és minden hiteles könyvvarusnál, Magyar- és Erdélyországbán kapható:

Toepler, G. E., theoretisch-praktische Grammatik der ungarischen Sprache. Dritte verbesserte und vermehrte Auflage. **Viertes Tausend.** Nagy 8-rét. Füze 1 ft p. p.
— — — — —
Lehrbuch der ungarischen Sprache. (Grammatik und Lesebuch in 1 Band gebunden.) Nagy 8-rét. köve 2 ft p. p.
— — — — —
Leitfaden zur gründlichen Erlernung der ungarischen Sprache. Zweite, verbesserte Auflage. 8-rét. köve 40 kr. p. p.
— — — — —
Német Grammatika. A tanuló ifjúság számára Nagy 8-rét. köve 1 ft 12 kr. p. p.

Heckenast Gusztáv pesti kiadó könyvvarusnál megjelent és
Wigand K. pozsonyi könyvvarusnál kapható:

ATTILA.

Roman
von **Joseph Marlin.**
1847. 3 Bde. Geheftet. 5 fl. Conv.-Münze.

Wigand K. F. Pozsonyban és Sopronyban, Siegler M. Nyitrán, Wachter F. Nagy-Szombaton, Hagen K. Kassán, Benczur és Vetter Eperjesen és minden hiteles könyvvarusnál Magyar- és Erdélyországbán kapható:

MAGYAR ÉS NÉMET BESZÉLGETÉSEK

KÉZIKÖNYVE, vagyis GYAKORLATI UTMUTATÁS e két nyelven a társalkodási, ipar- és közélet legkülönmébb viszonyaiban helyes és ügyes kifezésre.

Szerkeszté **GARY.**
Harmadik javított s meghövitett kiadás. 8-rét. füze 1 ft pp.

MAGYAR ÉS NÉMET Beszélgetések

és **NYELVGYAKORLÁSOK.**
Szerkeszti **Királyföldy Endre.**
12-rét. Füze 40 kr. pengő pénzben.

Wigand K. F. Pozsonyban és Sopronyban, Hagen K. Kassán, Benczur és Vetter Eperjesen, Telegdi L. Debreczenben, Betteheim testvérek Aradon és minden hiteles könyvvarusnál Magyar- és Erdélyországbán kapható:

MAGYARORSZÁG LEIRÁSA.

Irta **FÉNYES ELEK.**
Két rész egy kötetben.
Nagy 8-rét. Füze 4 ft pp.

Már több ízben felszólítottak barátaim és jóakaróm: adám ki eddig megjelent geographiai és statistikai dolgozataimat egy summás kivonatban: minthogy 9 kötetet megvenni nem mindenkinek van módjában, de ideje sincs soknak illy terjedelmes munkák átolvasására. E felszólításnak engedni, észszerűnek tartottam a most említett okokon kívül azért is, mert a statistikai adatok szüntelen változnak, s ennél fogva az illyen munkák koronkénti megújítása minden országban, de különösen atalakulási korszakban levő hazánkban, elmulhatlan szükséges. Jelen munkám tehát summás álnézete Magyarország földirati s állománytani viszonyainak, a legujabb adatok és változások szerint; mellynélfogva ezt azok is használhatják, kik eddig megjelent munkáimat birják. Névszerint egészen újonnan vannak atdolgozva a következő cikkek: 1) A népességi s pedig minden oldalról tekintve. 2) A bányászat. 3) Müipari. 4) Kereskedési. 5) Közjövdelmi. 6) Fenyítőügyi. 7) Takarékpénztári. A földirati változások is, mint az olvasó latni fogja, tetemesek.
Fényes Elek.

Status- és iparpapírok árka a börzén.

Bécs, junius 20. Északi vasut 99; milandói 62; gloggnitzi 86; pesti 58; gözhajó 455; 5 pctes státuskötelezv. 68½, 4 pctes 54; 3 pctes 38; 2½ pctes 36; 1834ki kölcsön 112; 1839-diki kölcsön 68; bankrészevény 1020.